

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต : กรณีศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547 ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตร
2. การประเมินหลักสูตร
3. แบบจำลองชิปปี้(CIPP Model)
4. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร มีนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 2) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหลายที่สถานศึกษา จัดให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่สถานศึกษาปรารถนา และหลักสูตรที่ดีนั้นควรจะต้องตอบสนองต่อความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนอันสอดคล้องกับความต้องการของชีวิตที่เหมาะสมที่สุด

ชมพูนุท กุญชร ณ อยุธยา (2540: 1) ได้กล่าวถึงหลักสูตรในความหมายดั้งเดิมว่าหลักสูตร (Curriculum) มีความหมายว่า “สนามแข่ง” (Racecourse) และตามความหมายจริงแล้ว หลักสูตรแต่เดิมนั้นคนส่วนใหญ่คิดว่ามีลักษณะเป็นสนามแข่งจริง ๆ กล่าวคือนักศึกษาต้องแข่งขันกันเรียนให้จบเพื่อที่จะได้รับปริญญา แม้ในปัจจุบันความเชื่อเกี่ยวกับหลักสูตรก็ยังยึดถือว่าหลักสูตรคือสนามแข่งที่ประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาต้องเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

ทรัมป์และมิลเลอร์(Trump and Miller, 1968, p5) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ ที่เตรียมการไว้และจัดให้แก่ผู้เรียนโดยสถานศึกษา

กู๊ด(Good, 1973, p7) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาที่จัดไว้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาให้จบชั้น หรือได้รับคุณวุฒิในสาขาวิชาที่ศึกษา
2. หลักสูตร คือ แผน โดยทั่วไปทั้งหมดของเนื้อหาหรือสิ่งที่สถานศึกษาจัดสอนให้แก่ผู้เรียน ให้บรรลุถึงคุณภาพเพื่อจบชั้นหรือได้รับวุฒิ
3. หลักสูตร คือ ประสบการณ์การศึกษาภายใต้การแนะนำของสถาบันการศึกษาที่ออกแบบ ให้การฝึกหัดและประสบการณ์ที่ดีที่สุดแก่ผู้เรียน เพื่อให้สามารถออกไปดำรงชีวิตในสังคมได้

โบแชมป์(Beauchamp, 1975, p.7) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนงานที่อธิบายถึงขอบเขตและการจัดเตรียม โปรแกรมการศึกษาในสถาบันการศึกษา แผนงานอาจประกอบด้วยข้อความที่บอกถึงความต้องการหลักที่เป็นแนวทางสำหรับวางแผนการสอน วัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษา โครงสร้างเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินคุณค่าประสิทธิผลของหลักสูตรและระบบของหลักสูตร

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหา ประสบการณ์ที่สถานศึกษาและครูจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและได้รับคุณวุฒิตามสาขาวิชาที่ศึกษา

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเปรียบเสมือนแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางสำคัญในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญของมาตรฐานการศึกษาในแต่ละประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาของแต่ละประเทศจะดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้เป็นสำคัญ

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 10-12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกสาขาวิชา หลักสูตรจะระบุสิ่งที่คาดหวังจะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ตามต้องการ หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนกับพิมพ์เขียวของแปลนบ้านที่ใช้ในการสร้างบ้าน มีการแสดงถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของบ้าน เช่น พื้น เสา หน้าต่าง ประตู โครงหลังคา ฯลฯ

ธำรง บัวศรี (2532: 8-9) กล่าวว่า เมื่อมีหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนแล้ว ก็เป็นที่หวังได้ว่าผู้เรียนแต่ละสาขาและแต่ละระดับการศึกษาจะได้รับการศึกษาในแนวทางเดียวกัน และถึงแม้ว่าในการปฏิบัติผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์แตกต่างกันไปบ้าง แต่การเรียนการสอนย่อมจะมุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน

สรุปได้ว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนแม่บทที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาเพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางและแนวทางการจัดการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วยส่วนสำคัญหลายส่วนที่มีความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์กัน

ทาบ (Taba. 1962 : 422) ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะสร้างขึ้นในลักษณะใด ย่อมประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ

1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา หมายถึง ความต้องการของหลักสูตร ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนรู้ว่าสอนเนื้อหาอะไร สอนแก่ใคร ทำไมจึงสอน มีความประสงค์อะไร จะใช้วิธีการใดสอน และจะทำการประเมินผลอย่างไร

2) เนื้อหาของหลักสูตร หมายถึง สารของความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้วิชานั้น ๆ ซึ่งจะเป็นรายละเอียดที่จะนำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการของหลักสูตร

3) กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การแปลจุดหมายของหลักสูตรไปสู่การสอนตามเนื้อหาของหลักสูตรที่กำหนด โดยการใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถสมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ มีคุณสมบัติตามหลักสูตร

4) การประเมินผล คือ กระบวนการที่ทดสอบและแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่ โดยให้จุดมุ่งหมายเป็นแนวทางของการประเมินผล เพื่อให้ได้ผลออกมาปรับปรุงการเรียนการสอนเนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการดำเนินการอื่น ๆ

โบซองป์ (Beauchamp 1968 : 108) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในเชิงระบบคือส่วนที่ป้อนเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ที่ได้ (Output)

เคอร์ (Kerr. 1976 : 16 - 17) ได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ส่วน ได้แก่

1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) ประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล
สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมการเรียนการสอนและ 4) การประเมินผล

การประเมินหลักสูตร

ความหมายของการประเมินหลักสูตร นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้หลากหลายแนวคิด ดังนี้

การ์เตอร์ กู๊ด (Good : 1973) ให้ความหมายว่า เป็นการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจ ในการวางแผนจัดโครงการและการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

روبบินส์ (Robbins, 1973) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการของการดูแลติดตามเพื่อที่จะดูว่าองค์กรหรือหน่วยงาน สถาบัน ได้รับ และใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพียงใด

ไบรอันและไวท์ (1976) ให้ความหมายว่า เป็นความพยายามอย่างหนึ่งในการบันทึกถึงสิ่งที่เกิดขึ้น และกำหนดว่าทำไมสิ่งนั้นจึงเกิดขึ้น การประเมินจึงหมายความว่า เป็น ความพยายามที่จะค้นหาว่า โครงการหรือหลักสูตรก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไร เป็นไปตามที่คาดหมายไว้หรือไม่เพียงใด

ฟรีแมน (Freeman, 1982) ให้ความหมายว่า การประเมินผลโครงการหรือหลักสูตรแบบรวบยอดว่า เป็นการพิจารณาว่าโครงการ/หลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า ได้รับการดำเนินการตามแผนที่วางไว้หรือไม่ และ เพื่อกำหนดว่าโครงการ/หลักสูตรก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือขยายผลไปในทิศทางใด สอดคล้องกับความตั้งใจหรือไม่ มองในแง่นี้ การประเมินผลแบบรวบยอดจึงเป็นการวิจัยประเมินผลที่มีความหมายครอบคลุมทั้งการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) อันหมายถึงการที่นโยบายได้รับการดำเนินการตามแผนงานขั้นตอนที่วางไว้หรือไม่และนโยบายเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงในทิศทางของวัตถุประสงค์ที่พึงประสงค์หรือไม่อย่างไร

สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการตรวจสอบและตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ ผลกระทบของหลักสูตรเพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการสรุปผลสำเร็จการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

จุดมุ่งหมายการประเมินหลักสูตร

นักวิชาการหลายท่านได้ระบุจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรไว้หลายแนวคิด ดังนี้ แมคเนล (Mcneil, 1981 : 153) กล่าวว่า “เพื่อให้เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจในการที่จะเลือกหลักสูตร เพื่อนักพัฒนาหลักสูตร จะได้ว่า ควรจะปรับปรุงหลักสูตรตรงไหนและอย่างไร และเพื่อที่จะให้ครูใช้หาคำตอบเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน”

ทาบ (Taba, 1962 : 310) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร กระทำขึ้นเพื่อศึกษา กระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ซึ่งการประเมิน ดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง ได้แก่ จุดประสงค์ขอบเขตของเนื้อหาสาระ คุณภาพของผู้บริหารและผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ การใช้สื่อ และวัสดุการสอน ฯลฯ

ทิสนา เขมมณี (กรมวิชาการ, 2545:21) สรุปจุดมุ่งหมาย ในการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่
2. เพื่อตัดสินว่า การวางเค้าโครงและระบบของหลักสูตรตลอดจนการบริหารงานและการสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่
3. เพื่อวัดดูว่า ผลผลิตคือผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร คือ เพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และความต้องการของส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อวัดว่าหลักสูตรสามารถผลิตผู้เรียนได้มีคุณภาพหรือไม่

แนวทางการประเมินหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีข้อกำหนดว่าให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2548: 17) และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ในด้านวิทยาการสาขาต่าง ๆ และเทคโนโลยีได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว หลักสูตรจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันสมัยและเหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องทำให้เป็นระบบ โดยเริ่มจากการประเมินหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่ามีข้อดีหรือข้อบกพร่องประการใดบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมทั้งด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล ตลอดจนการบริหารหลักสูตร ควรประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และครอบคลุมด้านต่างๆ เหล่านี้

1. การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรว่าจุดหมาย จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระและวิธีการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องเหมาะสมครอบคลุมและถูกต้องตามหลักการ พัฒนาหลักสูตรหรือไม่ เพียงใด ภาษาที่สามารถใช้สื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ หรือไม่หลักสูตรที่สร้าง

ขึ้นเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายหรือไม่และสามารถสนองความต้องการของสังคม และผู้เรียน มากน้อยเพียงใด การประเมินเอกสารหลักสูตรมักใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

2. การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดี กับสถานการณ์จริงเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างไร มีปัญหาอุปสรรค อะไร ในการใช้หลักสูตรเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น และสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ วิธีการประเมินอาจจะใช้การสังเกต สัมภาษณ์และส่งแบบสอบถาม ให้ผู้ใช้ คือ ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น การประเมินการใช้หลักสูตรวิชาการศึกษา และพัฒนาหลักสูตรหรืออาจจะประเมินเพียงบางส่วนของการใช้หลักสูตร ก็ได้ เช่น ประเมินเฉพาะ ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์หรือบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน

3. การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เป็นการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ (Academic achievement) ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ในวิชาการต่าง ๆ ที่เรียน และสัมฤทธิ์ผลที่ไม่ใช่ทางวิชาการ (Non - academic achievement) ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ เป็นต้น การประเมินสัมฤทธิ์ผลของ หลักสูตรนั้นนอกจากจะประเมินผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่แล้ว ยังควรติดตามผลความก้าวหน้า ของผู้สำเร็จการศึกษาว่าสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานและประสบ ผลสำเร็จในการทำงานหรือศึกษาต่อหรือไม่ เพียงใด มีความรู้และทักษะเพียงพอที่แก้ปัญหาและ ปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ดีหรือไม่ โดยติดตามสอบถามจากผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้างหรือ เจ้าของสถานประกอบการซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การส่งแบบสอบถาม

4. การประเมินระบบหลักสูตร ในการประเมินหลักสูตรหากประเมินในแต่ละส่วนอาจ ทำให้มองเห็นภาพรวมไม่ชัดเจนไม่ถูกต้อง จึงควรมีการประเมินหลักสูตร ทั้งระบบพร้อมกันไป เพราะการประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร และการประเมินสัมฤทธิ์ผลของ หลักสูตร เป็นสิ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน รูปแบบของการประเมินระบบหลักสูตรมีหลายรูปแบบ จะเห็นได้ว่าการประเมินหลักสูตรจำเป็นต้องพิจารณาตัดสินหลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดขึ้นจากการ นำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งบางเรื่อง บางองค์ประกอบ ก็สามารถจะหาเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ มาวัด หรือประเมินได้โดยง่าย แต่บางเรื่อง บางองค์ประกอบ ก็ยากที่จะดำเนินการ อนุกรมวิธานจึงจำเป็นต้องหาวิธีการศึกษาให้ได้รับคำตอบในทุก ๆ ด้านออกมา โดยพยายามให้ข้อมูลมีความเป็นปรนัย ให้มากที่สุด เช่น การบริหารจัดการเกี่ยวกับผู้สอน/ผู้เรียน ระบบให้คำปรึกษา การลงทะเบียน ทรัพยากรที่ต้องใช้ ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการวัดและประเมินผลการเรียน การสอน ระบบติดตามบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา ระบบนิเทศน์บัณฑิต ฯลฯ

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Falen J. Saylor and William M. Alexander) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Planning Curriculum for Modern School ว่า การประเมินผลหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ยุ้งยากและซับซ้อนต้องอาศัยเทคนิคต่าง ๆ มาประกอบการประเมินผลหลักสูตรและได้ให้แนวทางการประเมินผลหลักสูตรไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การประเมินผลจุดมุ่งหมายในระดับต่าง ๆ ได้แก่ จุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตร จุดมุ่งหมายเฉพาะวิชา และจุดมุ่งหมายในการสอน เพื่อคว่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้เหมาะสมสอดคล้องกับตัวผู้เรียนและสภาพสิ่งแวดล้อมหรือไม่เพียงใด ภาษาที่ใช้ยุ่งยากแก่การสื่อสาร การกำหนดจุดมุ่งหมายไว้สูงเกินไป ยากแก่การปฏิบัติหรือไม่

2. การประเมินผลโครงการที่เกี่ยวกับหลักสูตรทั้งหมด ทั้งนี้เป็นการประเมินผลโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เช่น การเตรียมความพร้อมของสถาบันเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ การดำเนินงานของส่วนงานต่างๆ การจัดสรรงบประมาณ การแนะแนวห้องสมุด โรงฝึกงาน การดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ได้กระทำไปมากน้อยแค่ไหน และโครงการที่ได้กระทำไปมีประสิทธิภาพหรือไม่

3. การประเมินผลทางเลือกเนื้อหาสาระวิชา การเลือกและจัดประสบการณ์เรียนสื่อการเรียนว่าได้จัดและดำเนินไปเหมาะสมมากน้อยเพียงใด การจัดประสบการณ์เรียนได้สัดส่วนกันครบทุกด้านและมีความเหมาะสมหรือไม่

4. การประเมินผลการสอน การประเมินผลขั้นนี้ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการนำหลักสูตรมาปรับใช้ในห้องเรียน การประเมินผลระดับขั้นนี้ก็เพื่อจะคว่า การสอนของครูดำเนินไปโดยยึดถือหลักสูตรเป็นหลักหรือไม่ การสอนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การสอนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนก็คือ ความสำเร็จในการสอนของครู เพื่อการดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั่นเอง

5. การประเมินผลโครงการของหลักสูตร ถึงแม้ว่าการประเมินผลแต่ละโครงการได้วางแผนและขั้นตอนของการประเมินผลไว้อย่างดีแล้วก็ตาม แต่การดำเนินงานอาจจะมีข้อผิดพลาดได้ ซึ่งจะเป็นผลทำให้การประเมินผลเพื่อสรุปผลของหลักสูตรผิดพลาดไปได้ ฉะนั้นจึงต้องมีการประเมินผลโครงการเพื่อตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง

สรุปได้ว่า แนวทางการประเมินหลักสูตรควรมีแนวทางดังนี้ คือ การประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินการใช้หลักสูตร การประเมินผลจุดมุ่งหมายในระดับต่าง ๆ ประเมินผลเนื้อหาสาระ ประเมินผลโครงการของหลักสูตร ประเมินผลการสอน ประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร และประเมินระบบหลักสูตร

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร

Brady (1990) ให้ความละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. ขั้นกำหนดเป้าหมาย ได้แก่ 1) กำหนดสิ่งที่จะประเมิน 2) ทำความเข้าใจกับจุดมุ่งหมายในการประเมิน 3) อธิบายข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ 4) กำหนดข้อมูลที่สามารถหาได้ และ 5) ให้คำนิยามหลักการซึ่งผู้ประเมินจะต้องดำเนินการ
 2. ขั้นเตรียมการ ได้แก่ 1) พิจารณาว่าได้ข้อมูลจากใคร และเมื่อไร 2) พิจารณาเทคนิคและเครื่องมือที่ต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) พิจารณากลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการประเมิน และ 4) เลือกเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้
 3. ขั้นดำเนินการ เป็นการ รวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้ตรงตามที่ต้องการประเมิน
 4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) พิจารณามาตรฐานหรือเกณฑ์ที่เหมาะสมกับหลักสูตร 2) พิจารณาศักยภาพที่เกิดกับหลักสูตร 3) พิจารณาผลที่ตามมาจากการปฏิบัติการของหลักสูตร และ 4) พิจารณาเหตุผลที่เกี่ยวกับหลักสูตร
 5. ขั้นรายงานผล ได้แก่ 1) ตีความหมายข้อมูลที่วิเคราะห์ 2) สรุปผลหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพ และความตรงของหลักสูตรตามเป้าหมาย 3) บันทึกคะแนนบุคคล และแหล่งข้อมูลที่ต้องการจะทำให้ข้อเสนอแนะบังเกิดผลโดยดี 4) นำเสนอข้อมูลต่อสาธารณชน
- สรุปได้ว่าขั้นตอนการประเมิน ได้แก่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร 2) สร้างเครื่องมือประเมินหลักสูตร 3) เก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินหลักสูตร 4) วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตร 5) เขียนสรุปผลการประเมินหลักสูตรเสนอต่อฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง

แบบจำลองการประเมินแบบซีพีพี (CIPP Evaluation Model)

CIPP Model เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ โดยแบ่งประเด็นการประเมินผลออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือ นโยบายหน่วยเหนือหรือไม่ เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่ เป็นต้น

การประเมินสภาวะแวดล้อมจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่อง โครงการควรจะทำใน สภาวะแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากร ที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

การประเมินผลแบบนี้จะทำโดยใช้ เอกสารหรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือใช้วิธีการ วิจัยนำร่องเชิงทดลอง (Pilot Experimental Project) ตลอดจนอาจให้ผู้เชี่ยวชาญ มาทำงานให้ อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้าง และตัดสินใจว่า จะใช้วิธีการใด ใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่าง การดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมี การบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมาก ต่อการค้นหาค้นจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/ โครงการ มักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้วการประเมินกระบวนการจะมี บทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินของโครงการ โดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ

3.1 เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการ ในระหว่างที่มีการปฏิบัติการ หรือการดำเนินงาน ตามแผนนั้น

3.2 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

3.3 เพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิต ที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/ เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณา ในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผล เรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจาก การประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย

จะเห็นได้ว่า การประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีม (Danine L. Stufflebeam) ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินผล ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ / ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประเมินแบบ CIPP Model ทั้ง 4 ประการ และประเภทของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์การตัดสินใจ และประเภทการประเมินแบบ CIPP Model

ประเภทการประเมิน	ประเภทการตัดสินใจ
การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation)	การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions)
การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation)	การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง (Structuring Decisions)
การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementating Decisions)
การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)	การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

สตัฟเฟิลบีม (Danine L. Stufflebeam) ยังเสนอแนวคิดในการสร้างแบบแผนการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ CIPP Model ซึ่งอาจนำไปประยุกต์ใช้กับการประเมินผลในรูปแบบอื่น ๆ ได้ แบบแผนการประเมินผล มีดังนี้

1. การบรรยายจุดมุ่งหมาย และการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย
 - 1) ขอบเขตความรับผิดชอบว่ามีขอบเขตระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ 2) เวลาและแนวทางเลือก 3) ตัวแปรในการวัดและมาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินใจ 4) นโยบายในการปฏิบัติงานของผู้ประเมินผล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการ เครื่องมือ วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง สภาพการณ์ในการเก็บข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การรายงานผลหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การบริหารการประเมินผล เพื่อเตรียมแผนการดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย
 - 1) กำหนดโครงร่าง 2) กำหนดบุคลากรและทรัพยากร 3) กำหนดวิธีการปฏิบัติ ประเมินผล ประสิทธิภาพของเครื่องมือ 4) กำหนดวิธีการที่จะพัฒนาแบบแผนการประเมิน และ 5) การจัดหางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน การประเมินผลตลอดโครงการ

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547
มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาษาอังกฤษ : Master of Education Program in Educational Technology

ชื่อปริญญา

ภาษาไทย : การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา)

กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา)

ภาษาอังกฤษ : Master of Education (Educational Technology)

M.Ed. (Educational Technology)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ปรัชญา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สร้างนักเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อเป็นผู้นำในการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนางานในขอบข่ายสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

วัตถุประสงค์

แผน ก (2)

เพื่อผลิตนักเทคโนโลยีการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และเป็นผู้นำในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การวิจัยด้านเทคโนโลยีการศึกษา
2. การออกแบบและพัฒนางานเทคโนโลยีการศึกษา
3. การใช้ การจัดการ และการประเมินระบบงานเทคโนโลยีการศึกษา
4. การส่งเสริมและเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

แผน ข

เพื่อผลิตนักเทคโนโลยีการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และเป็นผู้นำในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การค้นคว้าและการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนางานด้านเทคโนโลยีการศึกษา
2. การออกแบบและพัฒนางานเทคโนโลยีการศึกษา
3. การใช้ การจัดการ และการประเมินระบบงานเทคโนโลยีการศึกษา
4. การส่งเสริมและเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

กำหนดการเปิดสอน

เริ่มใช้หลักสูตรปรับปรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547

ระบบการศึกษา

เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2545 (ดูภาคผนวก)

ระยะเวลาการศึกษา

เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2545 (ดูภาคผนวก)

การลงทะเบียนเรียน

เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2545 ภาคการศึกษาละไม่เกิน 12 หน่วยกิต ยกเว้น กรณีที่เป็นภาคการศึกษาสุดท้ายก่อนสำเร็จการศึกษา และภาคการศึกษาที่ลงทะเบียนวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาอิสระ

การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2545 (ดูภาคผนวก)

กรรมการบริหารหลักสูตร

1. รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ	ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สมสิทธิ์ จิตรสถาพร	กรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ลัดดา สุขปรีดี	กรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลีกร	กรรมการเลขานุการ

จำนวนนิสิต

จำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษา และจำนวนผู้ที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในแต่ละปีการศึกษาดังนี้

จำนวนนิสิต		ปีการศึกษา									
		2547		2548		2549		2550		2551	
		แผน ก.	แผน ข.	แผน ก.	แผน ข.	แผน ก.	แผน ข.	แผน ก.	แผน ข.	แผน ก.	แผน ข.
รับเข้าศึกษา	ภาคปกติ	20	-	20	-	20	-	20	-	20	-
	ภาคพิเศษ	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
คาดว่าจะ สำเร็จ การศึกษา	ภาคปกติ	-	-	-	-	20	-	20	-	20	-
	ภาคพิเศษ	-	-	-	-	20	20	20	20	20	20

สถานที่และอุปกรณ์การสอน

1. ห้องเรียนประจำอาคารต่าง ๆ ได้แก่ อาคาร 60 พรรษา มหาราชินี 1 อาคารเทคโนโลยีทางการศึกษา และอาคารบัณฑิตวิทยาลัย
2. ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ และหน่วยปฏิบัติการวิชาชีพ
3. สถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถาบัน และหน่วยงานต่าง ๆ
4. ห้องคอมพิวเตอร์คณะศึกษาศาสตร์ สำนักคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการถ่ายภาพ วิทยุโทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ของภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

งบประมาณ

ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จะดำเนินการผลิตบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรโดยมีความต้องการงบประมาณดังนี้

หน่วย : พันบาท

รายการ	ประมาณความต้องการในปีงบประมาณ				
	2547	2548	2549	2550	2551
1. เงินเดือน	3,451	3,716	4,006	4,306	4,526
2. ค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ	2,070	2,190	2,340	2,510	2,705
3. ค่าครุภัณฑ์	790	840	900	970	1,080
4. เงินอุดหนุน	300	350	400	450	500
รวม	6,611	7,096	7,646	8,236	8,811

หลักสูตร

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า	36	หน่วยกิต
โครงสร้างหลักสูตร	จำแนกเป็น	3	หมวด
		2	แผนการเรียน
แผน ก (2)			
ก. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา	ไม่น้อยกว่า	8	หน่วยกิต
ข. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	16	หน่วยกิต
- วิชาบังคับ	จำนวน	12	หน่วยกิต
- วิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า	4	หน่วยกิต
ค. วิทยานิพนธ์		12	หน่วยกิต
แผน ข			
ก. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา	ไม่น้อยกว่า	8	หน่วยกิต
ข. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	22	หน่วยกิต
- วิชาบังคับ	จำนวน	18	หน่วยกิต
- วิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า	4	หน่วยกิต
ค. การศึกษาอิสระ		6	หน่วยกิต

ประเภทของหลักสูตร

แผน ก (2) เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าไม่ น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

แผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการใช้งานจากผลการวิจัยมาศึกษาและพัฒนางาน โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแทนวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

รายวิชาและจำนวนหน่วยกิต

ก. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา	ไม่น้อยกว่า	8	หน่วยกิต
402572 หลักและพื้นฐานทางการศึกษาขั้นสูง			2(2-0-4)
Advanced Foundations of Education			
434521 วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์			3(3-0-6)
Research Methods in Behavioral and Social Science			
435511 วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย			3(3-0-6)
Statistical Methods for Research			

สำหรับผู้ที่ไม่วุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาต้องเรียนวิชาทางการศึกษาเพิ่ม จำนวน
7 หน่วยกิต ดังนี้

วิชาบังคับ	5	หน่วยกิต
401572 จริยศาสตร์ การศึกษาและวิชาชีพ Ethics, Education and Profession		2(2-0-4)
404521 พื้นฐานหลักสูตรและการสอน Foundation of Curriculum and Instruction		3(3-0-6)
วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	2	หน่วยกิต
415512 จิตวิทยาเพื่อชีวิตและงาน Psychology for Life and Work		2(2-0-4)
420510 การศึกษาตลอดชีวิต Lifelong Education		2(2-0-4)
420543 การจัดการโครงการการศึกษาท้องถิ่น Management of Local Educational Programs		2(2-0-4)
429501 พื้นฐานทางเทคโนโลยีการศึกษา Foundation of Educational Technology		3(3-0-6)
430514 ระบบการจัดการศึกษา Management Systems of Education		2(2-0-4)
วิชาบังคับ	5	หน่วยกิต
401572 จริยศาสตร์ การศึกษาและวิชาชีพ Ethics, Education and Profession		2(2-0-4)
404521 พื้นฐานหลักสูตรและการสอน Foundation of Curriculum and Instruction		3(3-0-6)
วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 2 หน่วยกิต		
415512 จิตวิทยาเพื่อชีวิตและงาน Psychology for Life and Work		2(2-0-4)
420510 การศึกษาตลอดชีวิต Lifelong Education		2(2-0-4)
420543 การจัดการโครงการการศึกษาท้องถิ่น Management of Local Educational Programs		2(2-0-4)

429501	พื้นฐานทางเทคโนโลยีการศึกษา Foundation of Educational Technology		3(3-0-6)
430514	ระบบการจัดการศึกษา Management Systems of Education		2(2-0-4)
หมวดวิชาเอก			
แผน ก (2)	ไม่น้อยกว่า	16	หน่วยกิต
- วิชาเอกบังคับ	จำนวน	12	หน่วยกิต
- วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า	4	หน่วยกิต
แผน ข	ไม่น้อยกว่า	22	หน่วยกิต
- วิชาเอกบังคับ	จำนวน	18	หน่วยกิต
- วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า	4	หน่วยกิต
วิชาเอกบังคับ แผน ก (2)	จำนวน	12	หน่วยกิต
429511	การออกแบบการเรียนการสอนขั้นสูง Advanced Instructional Design		2(2-0-4)
429514	การวิจัย และทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา Research and Theory in Educational Technology		2(2-0-4)
429615	การเผยแพร่นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา Diffusion of Innovation and Educational Technology		2(2-0-4)
429616	การบริหารจัดการงานเทคโนโลยีการศึกษา Management of Educational Technology Program		2(2-0-4)
429617	สัมมนาปัญหาและแนวโน้มเทคโนโลยีการศึกษา Seminar in Problems and Trends of Educational Technology		2(2-0-4)
429635	คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา Computer for Instruction and Education Management		2(1-2-3)
	จำนวน	18	หน่วยกิต
วิชาเอกบังคับ แผน ข			
429511	การออกแบบการเรียนการสอนขั้นสูง Advanced Instructional Design		2(2-0-4)
429514	การวิจัย และทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา Research and Theory in Educational Technology		2(2-0-4)

429615	การเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา Diffusion of Innovation and Educational Technology	2(2-0-4)	
429616	การบริหารจัดการงานเทคโนโลยีการศึกษา Management of Educational Technology Program	2(2-0-4)	
429617	สัมมนาปัญหาและแนวโน้มเทคโนโลยีการศึกษา Seminar in Problems and Trends of Educational Technology	2(2-0-4)	
429635	คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา Computer for Instruction and Education Management	2(1-2-3)	
รายวิชาที่ศึกษาแทนการทำวิทยานิพนธ์			
429512	การใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการการเรียนรู้ Technology Utilization for Learning Arrangement	2(2-0-4)	
429513	การประเมินทางเทคโนโลยีการศึกษา Evaluation in Educational Technology	2(2-0-4)	
429535	การผลิตสื่อขั้นสูง Advanced Media Production	2(1-2-3)	
วิชาเอกเลือกสำหรับ แผน ก (2) และ แผน ข ไม่น้อยกว่า		4	หน่วยกิต
429531	การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ขั้นสูง Advanced Printed Materials Media Production	2(1-2-3)	
429532	การผลิตสื่อเสียงขั้นสูง Advanced Audio Media Production	2(1-2-3)	
429533	การถ่ายภาพขั้นสูง Advanced Photography	2(1-2-3)	
429534	การผลิตสื่อภาพนิ่งขั้นสูง Advanced Still Picture Media Production	2(1-2-3)	
429536	มัลติมีเดียสำหรับห้องเรียน Multimedia in the Classroom	2(1-2-3)	
429537	การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ Web – Based Courseware Development	2(1-2-3)	
429633	การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาขั้นสูง Advanced Educational Television Program Production	2(1-2-3)	

429661	วิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษา ภาคปฏิบัติ Practicum in Educational Technology Profession	3(0-9-0)
ค. วิทยานิพนธ์		12 หน่วยกิต
การศึกษาอิสระ		6 หน่วยกิต
429699	วิทยานิพนธ์ Thesis	12(0-0-36)
429698	การศึกษาอิสระ Independent Study	6(0-0-18)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยประเมินหลักสูตร มีดังนี้

กัมปนาท อาษา(2554, บทคัดย่อ) ทำการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน อาจารย์จำนวน 6 คน นิสิตจำนวน 80 คน มหาบัณฑิต จำนวน 84 คน และผู้บังคับบัญชามหาบัณฑิต จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม แบบประมาณค่าเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีศึกษามีความคิดเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทุกข้อสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาของ บลูม (bloom) ในด้านพุทธิพิสัย สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาสาขาเทคโนโลยีการศึกษา อาจารย์มีความคิดเห็นว่า ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ด้านคุณสมบัติผู้เข้าศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้าน โครงสร้างของหลักสูตร และด้านวัสดุการศึกษา ตำราเรียนและสถานที่เรียน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

นิสิตและมหาบัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ด้านคุณสมบัติผู้เข้าศึกษา และด้านกระบวนการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านวัสดุการศึกษา ตำราเรียน และสถานที่เรียน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมปานกลาง ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตมีความเห็นว่า คุณภาพของมหาบัณฑิตอยู่ในระดับมาก

สุภาภรณ์ ตรีนภา (2554, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์ มหาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และการบริหารความเสี่ยง พ.ศ.2552 คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยใช้การประเมินตามรูปแบบ CIPP MODEL ผลการวิจัย พบว่า ด้านบริบทของหลักสูตร มีความเหมาะสมมากเกือบทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นเนื้อหาวิชา มีความเหมาะสมปานกลาง เพราะยังมีความซ้ำซ้อน ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร มีความเหมาะสมมากเกือบทุกประเด็น ด้านกระบวนการบริหารจัดการ มีความเหมาะสมมากเกือบทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นการจัดตารางเวลาสอบมีความเหมาะสมปานกลาง ด้านผลผลิตของหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก

เสาวนีย์ ลิขานันท์ และคณะ (2550: 10-16) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของเนื้อหา 4 หมวด พบว่า หมวด ก: เทคนิคการวิจัยและสถิติ หมวด ข: พฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหมวด ง: ปริญญาโทมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหมวด ค: เทคโนโลยี การศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความสามารถทางวิชาการและด้านความสามารถ ที่ส่งผลต่อการทำงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก